

AVUSTUSHAKEMUS

Tausta

Saura-säätiö sr (myöhemmin ”säätiö”) on Kemijärven kuntakonserniin kuuluva tytäryhteisö. Säätiön rooli kaupungin organisaatiossa on toimia yhtenä työllisyshoidon kokonaispalvelurakenteen osana. Merkittävin osa säätiön palveluista liittyy lakisääteisten kuntouttavan työtoiminnan palveluiden tuottamiseen. Toinen keskeinen vastuu liittyy nuorten työpajatoiminnan organisointiin ja nuorten työpaja-avustuksen ehtojen täytäntöönpanoon kunnassa.

Kaupungin työllisyysyksikön ja säätiön välillä on voimassa hyvinvointilautakunnan hyväksymä kumppanuus- ja palvelusopimus, joka on pääsääntöisesti viime vuosina ollut kahden vuoden pituinen, jossa jälkimmäinen vuosi on ollut ns. optiovuosi.

Hyvinvointilautakunta päätti kokouksessaan 29.3.2022 § 45 muuttaa säätiön ja kaupungin välisen kumppanuus- ja palvelusopimuksen toistaiseksi voimassa olevaksi 1.4.2022 alkaen. Tässä yhteydessä sopimuksen sisältöä tarkistettiin hankittavien palvelujen osalta. Lisäksi sopimuksen pituudella varmistettiin sen siirtyminen hyvinvointialueen vastuulle sosiaalipalvelujen – kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen – osalta.

Hyvinvointialue ei ole määrittänyt palvelustrategiaansa ja hankintaperiaatteitaan edellä kuvattujen palveluiden osalta mutta vaikuttaa siltä, että pitkälle aikaa ensi vuotta säätiö jatkaisi nykytilan kaltaisesti palveluiden tuottajana Kemijärvellä.

On tärkeää varmistaa, että palveluiden tuottaminen mahdollistuu Kemijärvellä edellä kuvatun kaltaisessa tilanteessa osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön toimesta, koska kuntien vastuulla oleva työllisyshoidon kokonaisuus vaatii joka tapauksessa sen, että pitkäaikaistyöttömiä voidaan aktivoida oikeiden ja yksilötasolla järkevien

toimenpiteiden piiriin. Säätiö on tässä suhteessa keskeinen kumppani, jotta palveluiden tilaaja, kaupungin työllisyysyksikkö, pystyy aktivoimaan asiakkaita eteenpäin eri toimenpiteisiin.

Säätiöllä on nykyisessäkin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa osaava henkilöstö, joka mahdollistaa joustavasti räätälöidyt ja monipuolisen palveluiden tuottamisen erilaisten asiakasryhmien tarpeiden mukaan.

Osuuskunta Uurto

Osuuskunta Uurto (myöhemmin ”osuuskunta”) on vuonna 2018 perustettu yhteisö, jonka ainoa jäsen on Saura-säätiö sr. Työllisyydenhoidon kokonaisuudessa voidaan laajasti ottaen tunnistaa kaksi selkeää tekijää, jotka muodostavat yksilötasolla työllistymisen esteen. Toinen este liittyy eri syistä johtuviin työkyvyn alenemiin, joihin alenemiin pyritään vaikuttamaan räätälöityjen sosiaali- ja terveystalvelujen kautta. Säätiöllä on keskeinen rooli tämän kokonaisuuden osalta.

Toinen työllistymisen este liittyy puutteelliseen osaamiseen. Työnantajan vaatimukset suhteessa työntekijän osaamiseen eivät kohtaa. Osuuskunta Uurto tarjoaa välineen osaamisen kehittämiseen yhtä lailla kuin säätiökin. Säätiön ja osuuskunnan puitteissa voidaan tunnistaa näyttöjen avulla erilaista osaamista, jonka paikallinen toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjä, REDU, tunnustaa ammattitutkinnon osaksi, joka puolestaan vahvistaa työttömän työnhakijan valmiuksia päästä avoimille työmarkkinoille.

Lisäksi on vahvaa tutkimusnäyttöä siltä osin, että monelle pitkäaikaistyöttömälle on tärkeää saada mahdollisimman pysyvä aktivointitratkaisu, joissa keskiössä on työn tekeminen.

Osuuskunta Uurto tarjoaa työpaikan parhaimmillaan jopa yli 10 vaikeassa työmarkkina-asemassa olevalle, joiden osalta työllistyminen avoimille työmarkkinoille on vaikeaa mutta joille osuuskunta tarjoaa työsuhteen työehtosopimuksen mukaisella palkalla niissä tehtävissä ja palveluissa, joita osuuskunta asiakaskunnalle tarjoaa. Osuuskuntaa voidaan pitää jopa valtakunnan tason pilottina osana laadukkaan työllisyydenhoidon keinovalikoimaa. Osuuskunta on ns. välityömarkkinatoimija toimien kuntoutuspalveluiden ja avoimen työmarkkinan ”välissä” tarjoten työtä kuitenkin avoimen työmarkkinan pelisääntöin ja täysin kilpailuoikeuden reunaehtojen puitteissa.

Osuuskunta on osa Saura-konsernia. Patentti- ja rekisterihallituksen vaatimuksesta säätiön ja osuuskunnan osalta on laadittu tilikaudesta 2020 alkaen konsernitilinpäätös. Molempien yhteisöjen osalta laaditaan oma tilinpäätös mutta lisäksi laaditaan Saura-konsernin konsernitilinpäätös.

Osuuskunta on ollut jokaisena toimintavuotenaan alkaen vuodesta 2018 ollut taloudellisesti voitollinen. Liikevaihto osuuskunnan osalta on ollut keskimäärin vuositasolla noin 500 000 euron suuruusluokassa.

Rahoitusaseman kuvaus

Säätiön talouden keskeiset tunnusluvut olivat vuonna 2018 seuraavat: liikevaihto 628 000 euroa, tulos + 4 000 euroa ja oma pääoma + 61 000 euroa. Vuoden 2019 vastaavat luvut olivat: liikevaihto 572 000 euroa, tulos + 60 000 euroa ja oma pääoma + 121 000 euroa.

Keväällä 2020 alkanut koronapandemia vaikutti säätiön tilanteeseen merkittävästi. Säätiön johdon nopean reagoinnin myötä kaupunkisopimukseen liittyvien palveluiden tuottaminen jatkui lähes keskeytyksettä niin, että palveluita tuotettiin

mm. videoneuvotteluyhteyksiä hyödyntäen. Tässä suhteessa säätiön toiminta oli valtakunnallisestikin katsoen innovatiivista ja äärimmäisen nopeaan reagointiin pohjautuvaa. Jotta palveluita kyettiin tuottamaan, säätiön henkilökuntaan ei missään vaiheessa kohdistettu yt-menettelyä. Kaupungin omistajaohjaus edellytti myös palveluiden käynnissä pitämistä tältä osin.

Säätiön liikevaihtoa alensi kuitenkin Kansaneläkelaitoksen palveluiden keskeytyminen koronasta johtuen. Säätiöllä oli, pohjautuen Kansaneläkelaitoksen julkisiin hankintoihin, oikeus tuottaa Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluita aina vuoden 2020 loppuun saakka. Koronasta johtuen palveluiden tuottaminen keskeytyi kuitenkin käytännössä koko vuoden ajaksi aiheuttaen liikevaihtoon noin 80 000 euron aleneman.

Syksyllä 2020 järjestetyn uuden kilpailutuskierron myötä Saura-säätiö ei tullut valituksi enää Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluiden tuottajaksi, joten tältä osin tilanne on jatkunut vaikeana myös vuoden 2021 ajan. Syynä sille, ettei säätiö tullut valituksi palveluiden tuottajaksi, oli se, että Kela keskitti kilpailutuksen myötä kaikki Lapin eteläisen vakuutuspiirin ammatillisen kuntoutuksen palveluiden hankinnat ainoastaan kahdelle palveluntuottajalle (Eduro-säätiö/Rovaniemi ja Ksakki ry/Rovaniemi).

Kilpailutukseen osallistui 15 palveluntuottajaa, joista Saura-säätiön tarjous oli sijalla 5 mutta pisteiden osalta niin kaukana kahdesta palveluntuottajaksi valikoituneesta toimijasta, ettei kilpailutuksessa menestymiseen olisi ollut mitään mahdollisuutta edes jälkikäteen arvioituna ennen kaikkea siitä näkökulmasta, että palveluiden tuottaminen olisi ollut yksinkertaisesti taloudellisesti kannattamatonta.

Saura-säätiön rakenteellista alijäämää ei kyetä ratkaisemaan osuuskunnan taloudellisella voitolla eikä osuuskunnan taseeseen kertyneellä ylijäämällä.

Osuuskunnan ja säätiön fuusio ei tule myöskään kyseeseen, koska tässä yhteydessä säätiötä käsiteltäisiin liikeyrityksenä, jonka seurauksena se menettäisi yleishyödyllisen yhteisön statuksen. Tästä seuraisi tuloveroseuraamuksia, jotka entisestään vaikeuttaisivat taloudellista asemaa ja lisäksi säätiö ei voisi tuottaa kaupunkisopimuksen mukaisia kuntouttavan työtoiminnan palveluita, koska voimassa oleva lainsäädäntö kieltää palvelun tuottamisen yrityksessä.

Vuoden 2020 tilinpäätös osoitti säätiön osalta 372 000 euron liikevaihtoa, taloudellisen tuloksen ollessa - 84 000 euroa. Vuoden 2021 osalta säätiön tappio oli noin 17 000 euroa, jota tulosta paransi kaupunginvaltuuston joulukuussa 2021 myöntämä 40 000 euron avustus.

Vuonna 2015 voimaan tullut uusi säätiölaki edellyttää säätiön peruspääomaksi 50 000 euron minimisäädepääomaa. Tämänhetkisen laskelman mukaan tämän vuoden loppuun mennessä säätiön säädepääomasta olisi jäljellä noin 7 000 euroa.

Säätiön hallitus on yhdessä säätiön johdon kanssa tutkinut kaikki valtioneuvoston säätämät yritystuet ja niiden soveltuvuuden hyvin keskeisesti koronatilanteesta johtuvan taloudellisen vaikeuden helpottamiseksi. Mitkään Valtionkonttorin kustannustukihaut eivät ole mahdollistaneet tukea säätiölle eri perusteista johtuen, jotka perusteet ovat olleet lainsäätäjän määrittämiä.

Toimintaympäristön muutos

Merkittävä työllisyydenhoidon toimintaympäristöön kohdistuva muutos liittyy Marinin hallituksen syyskuussa 2021 tekemään linjaukseen, jonka mukaan TE-palvelut siirtyvät kokonaan kuntien vastuulle loppuvuoden 2024 aikana. Tällä olisi myös oma vaikutuksensa säätiön asemaan. Kunnalle olisi näissä toimintaympäristön muutoksissa apua, jos paikkakunnalla olisi olemassa ja käytettävissä palvelurakenne, jota hyödyntää näissä olosuhteissa.

Yhtä lailla merkittävä toimintaympäristön muutos liittyy jo voimassa olevaan säädökseen, jossa oppivelvollisuusikä pidennettiin 18 ikävuoteen. Laissa mainitaan erikseen säätiöt mahdollisuutena tuottaa tähän liittyviä palveluita niille nuorille, jotka ovat lain soveltamisalan piirissä.

Näiden nuorten osalta ei olisi tarvetta muuttaa heti peruskoulun suorittamisen jälkeen pois paikkakunnalta, vaan säätiö mahdollistaisi tutkinnon tai sen osien suorittamisen kotipaikkakunnalla muun muassa säätiön kriteerit täyttävissä oppimisympäristöissä, joita oppimisympäristöjä on tarjolla sekä säätiön että osuuskunnan puitteissa ja tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin, jossa taloudellinen pohja turvataan.

Tällä kaikella voidaan vaikuttaa myös siihen, että toiseen asteen ammatillinen koulutuksen järjestäjällä, REDU:lla, on kannustin toimia paikkakunnalla myös tulevaisuuden olosuhteissa, joka on merkittävä elinvoimatekijä tulevaisuuden Kemijärvelle ja Itä-Lapille.

Yhteenveto

Kemijärven kaupungissa valmistellaan uutta kaupunkiorganisaatiota, joka tähtää tehokkaaseen ja tarvelähtöiseen organisaatioon vuodesta 2023 eteenpäin. Keskeiset ns. uuden kunnan palvelutehtävät liittyvät elinvoiman edistämiseen, jonka osa on vahva ja toimiva elinkeinopolitiikka, kasvatusta ja sivistystä laaja-alaisesti ymmärrettynä sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Saura-osuuskunta-kokonaisuus on tarpeellinen työväline kaikkien yllä kuvattujen isojen tehtävien osatoteuttajana. Kunnan viranhaltijajohto on linjannut, että edellä mainittujen tehtävien menestyksekkääseen hoitoon tarvitaan säätiön ja osuuskunnan tarjoamaa osaamista. Lisäksi TE 2024 -uudistuksen menestyksekkäs hoitaminen tarvitsee säätiön ja osuuskunnan tarjoamia siihen toimintaympäristöön räätälöityjä sisältöjä.

Tämän vuoden aikana kaupunki käynnistää selvitystyön, jonka tavoitteena on luoda näkemys siitä, minkälaisella kokonaisrakenteella edellä kuvatut palvelutehtävät voitaisiin hoitaa toiminnan ja johtamisen näkökulmasta mahdollisimman laadukkaasti. Toinen selvitystyön kohde on luoda näkemys sen suhteen, minkälaisella kokonaisrakenteella taataan toimijoiden työrauha vahvan taloudellisen rakenteen mahdollistamana.

Tällä avustushakemuksella luodaan siltarahoitus kohti vuotta 2023 (uusi kunta) ja vuosia 2024 ja 2025 (TE 2024 -uudistus), jossa Kemijärvellä on taloudellisesti toimintakykyinen säätiö-osuuskunta-kokonaisuus, joka tarjoaa omalta osaltaan laadukkaita palveluita edellä kuvattujen isojen tehtävien hoitamiseksi laadukkaasti ja paikalliset olosuhteet tuntien.

Saura-säätiön hallitus on puhelinkokouksessaan 1.6. päätynyt yksimielisesti hakemaan Kemijärven kaupunginhallitukselta ja edelleen kaupunginvaltuustolta 50.000,00 euroa maksuvalmiutensa parantamiseksi ja lakisääteisen peruspääoman takaamiseksi ja säätiön tarkoituksen toteuttamisen mahdollistamiseksi käynnissä olevan vuoden ja sitä seuraavien vuosien aikana.

Kemijärvellä, 1.6.2022

Kunnioittaen

Jarkko Kotilaine
hallituksen puheenjohtaja,
Saura-säätiö sr

Jukka Hakola
ma. toimitusjohtaja,
Saura-säätiö sr

